

מדרשים לשביעי של פסח

מים עד החוטם

על קריעת ים-סוף נאמר (שמות יד, כד): "ויבואו בני-ישראל בתוך הים ביבשה". אם בים, למה נאמר "ביבשה", ואם ביבשה, למה נאמר "בתוך הים"? אלא מכאן למדים, שלא נקרע להם הים עד שבאו לתוכו עד חוטמם, ורק אחר-כך נעשה להם יבשה.

(מדרש רבה)

בזכות מסירות-הנפש

ממדרש זה עולה, שאמנם קריעת הים והליכת בני-ישראל בתוך הים ביבשה היתה משולבת בניסים גדולים ובנפלאות רבות, אך תחילת כניסתם למים לא הייתה ניסית. למים נכנסו בתחילה במסירות-נפש, ורק בזכותה נקרע להם אחר-כך הים והיה ליבשה.

(ספר המאמרים תרפ"א)

קשים מזונותיו

ההיתר לעשות בחג "מלאכת אוכל נפש" מיוסד על הפסוק (שמות יב, טז) "אך אשר ייאלל לכל נפש", האמור בשביעי של פסח, ומכאן למדים על כל הימים טובים. זאת, משום ש"אוכל נפש" קשור במיוחד עם שביעי של פסח, שכן "קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים-סוף".

(רבי צבי-הירש מזדיטשוב)

משה רבנו קינא

כאשר הים נבקע לאחר שנחשון בן-עמינדב קפץ לתוכו, ובעקבותיו כל ישראל, קינא בהם משה רבנו על מסירות-נפשם, שהייתה באמונה פשוטה. דרגתו של משה רבנו היא 'חכמה דאצילות', ואף-על-פי ש'חכמה דאצילות' מבינה הכול באופן אחר, מקנא משה רבנו באמונה העזה של יהודים פשוטים.

(הרבי רש"ב מליובאוויטש)

צעקה מאהבת-ישראל

לפני קריעת ים-סוף אמר הקב"ה למשה רבנו "מה תצעק אלי" (שמות יד, טו). מדוע צעק משה, וכי לא ידע שהקב"ה ימלא את הבטחתו וינחיל מפלה למצרים? אלא אהבת ישראל של משה הייתה גדולה כל-כך, שבראותו את צערם של ישראל איבד את סבלנותו ולא היה יכול להתאפק וצעק מקירות ליבו.

(שפת אמת)

לקרוע את ים המחשבות

כשישב החסיד הנודע רבי הליל מפאריטש אצל ה'צמח-צדק', הסביר הרבי את המשמעות של קריעת ים-סוף בעבורנו, ואמר: בקריעת ים-סוף על כל אחד ואחד לקרוע את ה'ים' האישי שלו - את 'ים המחשבות' שלו, את כל המחשבות אשר אינן לרצון ה' - וללכת ביבשה.

יד ומקל

עתידה נאמר (ישעיהו יא) "והניף ידו על הנהר וגו' והכהו לשבעה נחלים" - על הגאולה בקיעת הנהר תיעשה על-ידי הנפת היד ולא המטה. לעומת זאת, בקריעת ים-סוף נאמר (שמות יד, טז) "ואתה הרים את מטך". שכן במטה משתמשים לצורך דין ועונש על הרשעים, כפי שנאמר במדרש רבה: "אין הקב"ה רודה את הרשעים אלא במקל". ביציאת מצרים היו רשעים שהיו צריכים להענישם, ואילו לעתיד לבוא, שכבר לא יהיה רוע בעולם, לא יהיה עוד צורך במטה.

(ספר המאמרים תרל"ז)

עת לקצר

"ויאמר ה' אל משה דבר אל בני-ישראל ויסעו" (שמות יד, טו). אמר לו הקב"ה למשה: עת לקצר ועת להאריך; בני שרויים בצער והים סוגר והאוייב רודף, ואתה עומד ומרבה בתפילה?! - "דבר אל בני-ישראל ויסעו".

(מדרש רבה)

ההוראה: לנסוע

"מה תצעק אלי, דבר אל בני-ישראל ויסעו" (שמות יד, טו). אמר לו הקב"ה למשה: בני שרויים בצער, והים סוגר, והאיב רודף, ואתה עומד ומרבה בתפילה? - "דבר אל בני-ישראל ויסעו".

(שמות רבה)

שלוש סעודות

הבעל-שם-טוב היה אוכל באחרון של פסח שלוש סעודות. הסעודה השלישית הייתה נקראת 'סעודת משיח', משום שבאחרון של פסח מאיר גילוי הארת המשיח.

גילוי של כוח

באחרון של פסח מאיר גילוי המשיח ששייך לכל ישראל. פסח הוא חג החירות, שבו עומדים למעלה מעסקי העולם, ולאחר החג נכנסים שוב לענייני העולם. גילוי האור של משיח באחרון של פסח נותן את התוקף שיוכלו לחזור בהצלחה לחיי המעשה.

(היום יום)

ראויים לראות

רבי משה מקוברין התאנח בשביעי של פסח ואמר: "וכי גם דורנו, דור ירוד, היה זוכה לניסים כאלה?". אחר-כך התאושש ואמר: "אם פרעה נשאר בחיים כדי שיראה את ניסי ה', ראויים גם אנו שהקב"ה יראה לנו ניסים ונפלאות כימי צאתנו מארץ מצרים".

מקור מסירות-הנפש

בליל שביעי של פסח עברו בני-ישראל את ים-סוף. שביעי של פסח הוא ראש-השנה למסירות-נפש. בשעה שהודיע משה רבנו את מאמר ה', "דבר אל בני-ישראל ויסעו", קפץ נחשון בן-עמינדב לתוך הים, בכוח של מסירות-נפש. לכן שביעי של פסח הוא ראש-השנה למסירות-נפש.

(הצמח צדק)

שמחת האמונה

הימים האחרונים של פסח, כמו הימים האחרונים של חג-הסוכות, תוכנם מלא שמחה. ההבדל הוא, שבימים האחרונים של סוכות שמחים בתורה, ואילו בימים האחרונים של פסח שמחים באמונה, בבחינת "ויאמינו בה" ובמשה עבדו".

(רבי נחמן מברסלב)

המכשול מסייע

"והמים להם חומה מימינם ומשמאלם" (שמות יד, כב). בשעה ששומרים אמונים לקב"ה והולכים במצוותו אפילו בים, הרי לא זו בלבד ש'הים' מתבטל, אלא הוא- עצמו נהפך לחומת מגן.

(ליקוטי שיחות)

אמונה וראייה

"וירא ישראל... ויאמינו בה" (שמות יד, לא). אף-על-פי שישאלו ראו בעיניהם את הניסים, בכל-זאת נזקקו גם לאמונה. גדולה האמונה מן הראייה - בכוחה של אמונה רואים יותר ממה שרואים בעיניים!

(חידושי הרי"ם)